

Demyanenko N., Bondarenko R. Integrated technology of situational modeling in tutors' education (author's project)

The article deals with the issue of effective vocational education of tutors in Ukrainian universities. The problem is relevant and requires consideration of a wide range of issues, especially the formation of professional competences. Attention is paid to revealing the main professional tutor's competencies. In relation to this problem, the integrated technology of situational modeling was developed. The structure and stages of its introduction were described in this article. During the ascertainment stage, the levels of formation of the tutor's professional competencies were determined.

Key words: tutoring, professional competence, tutor's education, integrated technology, situational modeling.

УДК 37.013.42

ДЕРДА К.І.,
бакалаврант 011 Освітні, педагогічні науки
(Педагогіка дозвілля),
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

ДУБРОВІНА І.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

**ПІДГОТОВКА УЧИТЕЛІВ-ОРГАНІЗАТОРІВ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І
РЕКРЕАЦІЇ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ**

Професійна підготовка педагогів-організаторів має орієнтуватися на сучасні вимоги до організації виховного процесу в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах, дитячо-юнацьких клубах за місцем проживання, школах-інтернатах відповідно до Конвенції ООН про права дитини, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», Національної стратегії розвитку освіти на період до 2021 року, Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про Основні орієнтири виховання учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» та сучасних концептуальних підходів до виховання школярів у національній системі освіти, зокрема, Концепцій: патріотичного виховання учнівської молоді, екологічної освіти України, превентивного виховання, формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у школярів.

Ефективна, якісна професійна підготовка та володіння методикою організації змістового дозвілля молодших школярів – підґрунтя для подальшого формування суспільно-необхідних знань та вмінь *учителів-організаторів культурно-дозвіллевої діяльності і рекреації*. Цей важливий процес залежить передусім від систематизованого педагогічного керівництва, від рівня досконалості педагогічної майстерності: гуманістичної спрямованості учителів-аніматорів, їхніх професійних знань, педагогічних здібностей.

Проблему готовності *учителів-організаторів культурно-дозвіллевої діяльності і рекреації* до педагогічної творчості у різних аспектах професійної підготовки досліджували такі вчені, як: Л. Артемова, Г. Беленька, О. Богінч, С. Буда, Н. Грама, Н. Давкуш, Т. Жаровцева, Л. Зданевич, Н. Левінець, Н. Лисенко, І. Мардарова, М. Машовець, І. Онищук, Т. Осьмак, С. Петренко, Г. Танько, О. Чекан та ін.

Мета статті – розглянути підготовку *учителів-організаторів культурно-дозвіллевої діяльності і рекреації* до педагогічної творчості.

Виклад основного матеріалу. У Законі України «Про освіту» метою професійної підготовки визначено «всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу», забезпечення держави кваліфікованими фахівцями [3, с.10]. Зазначені вимоги держави актуалізують проблему змісту вищої освіти – системи професійних якостей, знань, умінь та навичок з урахуванням перспективи розвитку не лише науки, але й культури та мистецтва. Готовність фахівців до певного виду діяльності у термінологічному словнику розглядається як «система й пов'язана з нею сукупність якостей людини, що забезпечує можливість бути ефективним суб'єктом діяльності» [2, с. 29].

Як зазначає З. Плохій, саме від рівня підготовки учителів «нової генерації», рівня їхніх професійних здібностей залежить формування суспільно-досконалої педагогічної системи, виконання завдань та вимог професійної освіти, яка зорієнтована на перспективу. До того ж кількісний та якісний рівень підготовки кадрів для реалізації успішного процесу шкільної освіти має відповідати вимогам сьогоденного суспільства [8, с.114].

На педагогічній практиці сучасних педагогів-організаторів вивчається питання привиття дітям навичок здорового способу життя та наголошується на необхідності інноваційних прийомів щодо розуміння сутності і механізмів здорового способу життя (що мають бути відображені у змісті підготовки фахівців), залучення освітян до участі в інтерактивних формах взаємодії з учнями. Такий напрям підготовки потребує удосконалення навичок педагогічної творчості.

На сьогоднішній день процес підготовки *учителів-організаторів культурно-дозвіллевої діяльності та рекреації* до педагогічної творчості можна розділити на три групи. До першої належать наукові дослідження, у яких здійснена розробка змісту, форм і методів формування педагогічних умінь і навичок з урахуванням компонентів педагогічної діяльності, до другої – розробка професіограми вихователя, що ґрунтується на врахуванні якостей, зазначених у характеристиці першого етапу, а також – практичних умінь і навичок. У третій складовій дослідження формування напрямків професійної підготовки здійснено розробку змісту, різновидів педагогічних умінь для конкретних видів професійної діяльності педагога-організатора.

Особливу соціальну значущість також становить наукова праця М. Олійник, у якій досліджується зміст, форми та методи підготовки вихователів до формування у дітей основних рухових умінь і навичок та доводиться значимість урахування особливостей, завдань та забезпечення реалізації науково обґрунтованого змісту фахової підготовки педагогів-організаторів на основі авторської методики [6, с. 33].

Серед форм та методів фахової підготовки найбільш ефективними виявилися ті, метою яких було забезпечення активної діяльності учителів-аніматорів (ділові ігри, дискусії, розігрування педагогічних ситуацій у ролях, інтерактивні методики (мозковий штурм, коло ідей), проблемно-пошукова робота вихователів у малих групах, творчі завдання та вправи тощо. Спостереження за відкритими заняттями майбутніх педагогів-організаторів демонструють підвищення рівня готовності педагогів-організаторів до формування у молодших школярів основних рухових умінь і навичок та засвідчують необхідність наявності у спеціалістів професійних знань у контексті проблеми дослідження (знання про техніку виконання рухів та методику навчання молодших школярів різновидів мистецтва), здібностей, педагогічної спрямованості та усвідомлення перспективи щодо застосування знань та умінь у практичній діяльності з молодшими школярами. Також важливістю набуває наявність матеріальної бази для навчання та розвитку педагогів-організаторів сутності, змісту та методів педагогіки дозвілля. Педагогічні умови формування готовності учителів-аніматорів до педагогічної творчості виступають предметом дослідження З. Плохій. Вчена вважає, що організація освітнього процесу на принципах педагогічної взаємодії та співробітництва, упровадження імітаційно-ігрового підходу в навчанні та створенні психологічного комфорту, свободи вибору способів вирішення навчальних завдань, ситуації успіху сприяє формування готовності вихователів до педагогічної творчості [8, с. 72]. У дослідженні науковця представлено інтегровану модель підготовки спеціалістів у контексті професійної діяльності, реалізація якої здійснюється за умови впровадження технології контекстного навчання, інтерактивних дидактичних стратегій, технології та інформаційної й дистанційної освіти тощо.

Таким чином, готовність учителів-аніматорів до педагогічної творчості зумовлюється інноваційністю їхньої педагогічної праці. Одержані результати дослідження довели ефективність розробленої експериментальної методики з формування професійно-творчого потенціалу фахівців дозвілля у розвитку креативного компонента як складової педагогічної творчості [1; 7; 8].

Підвищенню ефективності формування готовності сприяли застосування у методичній роботі з педагогами творчих тренінгів, навчально-тренувальних вправ, конкурсів педагогічної творчості та майстерності, творчих проектів під час організації навчально-педагогічної практики на базі палаців для дітей та юнацтва в середовищі позашкільля [4, с. 31]. У кожному зі схарактеризованих досліджень знайшло відображення питання формування готовності педагогів-аніматорів до педагогічної творчості.

У словникових джерелах професійна підготовка тлумачиться як система організованих і педагогічних заходів з умовою забезпечення формування в особистості професійної спрямованості знань, навичок, умінь, готовності до професійної діяльності [2, с. 8].

Дефініція «професійної підготовки» у педагогічному словнику схарактеризована як сукупність знань, умінь, навичок (спеціальних) та якостей особистості, а також її трудового досвіду та норм поведінки (котрі забезпечують реалізацію можливості успішної праці особистості за обраним фахом) [5, с. 22]. Погоджуємося із наданим формуванням поняття та розширюємо його, надаючи професійній підготовці педагога значення процесу формування та збагачення знань та умінь, необхідних професіоналу.

Поняття підготовки фахівців М. Олійник сформульовано та схарактеризовано як

«систематичний організований освітній процес, в основній меті якого передбачено засвоєння психолого-педагогічних знань та забезпечення неперервної практичної підготовки формування на цій основі професійних компетенцій, що визначатимуть готовність педагога дошкільної освіти до здійснення професійної діяльності» [6, с. 14].

Сучасними вченими розроблено й апробовано модель підготовки педагогів-організаторів до організації комунікативно-мовленнєвої діяльності молодших школярів та обґрунтовано педагогічні умови цієї підготовки: наявність інтеграції навчального змісту та міжпредметних зв'язків у професійній підготовці освітніх кадрів, наявність позитивної мотивації у фахівців до організації комунікативно-мовленнєвої діяльності школярів; сформованість у спеціалістів комунікативно-мовленнєвих умінь професійно-мовленнєвого спілкування з дітьми; активна організація у середовищі школи комунікативно-мовленнєвої діяльності учнів у процесі педагогічної практики.

Оскільки підготовку педагогів-аніматорів до педагогічної творчості є довготривалий, цілеспрямований та багатоаспектний процес професійного становлення молодого педагога. Готовність учителя до педагогічної творчості є цілісним особистісним утворенням, що виступає єдністю «особистісного і процесуального аспектів діяльності», в оптимальному співвідношенні поєднуючи теоретичний та практичний компоненти» [8, с. 8].

Таким чином, погоджуючись з вченим, вважаємо, що готовністю педагогів-організаторів до педагогічної творчості слід вважати складне особистісне утворення, що містить у собі необхідні знання та характеризується застосуванням необхідних професійно-педагогічних умінь та навичок, включно із особистісними якостями. Разом з тим підготовку педагогів-аніматорів до професійної діяльності розуміємо як цілеспрямований процес, що є складовою загального неперервного удосконалення, сформованим у процесі теоретично-практичної діяльності та показником ефективності педагогічної праці. Цей процес охоплює особисті педагогічні цінності, індивідуальні творчі якості, потребу у творчості та пріоритетних професійних компетентностей, необхідних для організації творчої діяльності дітей.

Подальші перспективи вбачаємо у проектуванні професійного вдосконалення *учителів-організаторів культурно-дозвілєвої діяльності і рекреації* до педагогічної творчості засобами ігрових, інтерактивних технологій навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Все про творчу діяльність педагога-організатора / укл. Л. Макаренко. Київ: Шкіл. світ, 2008. 128 с.
2. Енциклопедія освіти / голов. ред. В. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Закон України «Про освіту». Відом. Верхов. Ради України. 2017. (від 05.09.2017 № 2145-VIII). С. 10–40.
4. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю. У 2-х ч. К., Мистецтво, 1975. 63 с.
5. Корнієнко Н. Самосвідомість : гра в театрі. (для педагогів-організаторів). Київ, 2002. 120 с.
6. Олійник М. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в країнах Східної Європи: автореф. дис. ... доктора пед. наук: спец. 13.00.01. Тернопіль. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2016. 38 с.
7. Пальчевський С. Педагогіка: навч. посібник. Київ: Каравела, 2007. 576 с.
8. Плохий З. Виховання екологічної культури молодшого школяра у роботі педагога-організатора. Київ, «Дошкільне виховання», 2002. 173 с.

Дерда Катерина Іванівна, Дубровіна Ірина Володимирівна. Підготовка учителів-організаторів культурно-дозвілєвої діяльності і рекреації до педагогічної творчості

У статті розкрита проблематика професійної підготовки педагогів-організаторів, яка має враховувати сучасні вимоги до організації виховного процесу в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах відповідно до нормативних документів України. Уточнено сутність професійної підготовки учителів-організаторів культурно-дозвілєвої діяльності і рекреації, що залежить передусім від систематизованого педагогічного керівництва, від рівня досконалості педагогічної майстерності: гуманістичної спрямованості, професійних знань, педагогічних здібностей. Запропоновано напрями підготовки педагогів-організаторів до педагогічної творчості. Розглянуто форми та методи фахової підготовки учителів-аніматорів, що забезпечують активну діяльність спеціалістів (ділові ігри, дискусії, розігрування педагогічних ситуацій у ролях, інтерактивні методики (мозковий штурм, коло ідей). Обґрунтована необхідність наявності у спеціалістів педагогічної спрямованості та усвідомлення перспективи щодо застосування знань та умінь у практичній діяльності з молодшими школярами.

Ключові слова: педагогіка дозвілля, педагог-організатор, педагогічна творчість, напрями підготовки, культурно-дозвілєва діяльність, рекреація.

Derda K., Dubrovina I. Training of teachers-organizers of cultural and leisure activities and recreation for pedagogical creativity

The article reveals the issue of professional training of teachers-organizers, which should take into account modern requirements for the organization of the educational process in general and out-of-school educational establishments according to the regulatory documents of Ukraine. The essence of professional training of teachers-organizers of cultural and leisure activities and recreation is specified, which depends first of all on the systematized pedagogical management, on the level of perfection of pedagogical skill: humanistic orientation, professional knowledge, pedagogical abilities. The directions of preparation of teachers-organizers for pedagogical creativity are offered. Forms and methods of professional training of teachers-animators, providing active activity of specialists (business games, discussions, acting out pedagogical situations in roles, interactive methods (brainstorming, circle of ideas)) are considered. The necessity of specialists' pedagogical orientation and awareness of the perspective on the application of knowledge and skills in practical activities with younger students is substantiated.

Key words: *leisure pedagogy, teacher-organizer, pedagogical creativity, directions of preparation, cultural and leisure activity, recreation.*

УДК 378

ДІВІНСЬКА Н.О.,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»,
м. Київ, Україна

**ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ ВИКЛАДАЧА
ЗАСТОСОВУВАТИ ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ І ФОРМИ НАВЧАННЯ**

Загальна постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Застосування тренінгових технологій у закладах вищої освіти розглядається нами як важлива складова професійної підготовки майбутнього і саморозвитку та самоосвіти практикуючого викладача. Змінюються вимоги до науково-педагогічних працівників. Від викладача очікується готовність до конструктивної взаємодії в освітньому процесі, психологічна готовність до інноваційної діяльності, уміння застосовувати інтерактивні технології відповідно до мети і завдань конкретних занять, уміння враховувати психологічні особливості студентів, уміння управляти власним емоційним станом, володіння сучасною методикою викладання та ін. Суперечності між освітньою підготовкою викладача і вимогами, які до нього висуваються як до працівника закладу вищої освіти, актуалізують необхідність удосконалювати професійні компетентності. Оскільки, основними значущими компонентами безперервної освіти прийнято вважати: володіння комп'ютерною, функціональною, соціальною та іншими видами грамотності; професійне навчання, що включає професійну підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації (job qualification) та загальнокультурну додаткову освіту, не пов'язану із трудовою діяльністю (life qualification) [5], то застосування тренінгових технологій дозволить частково подолати зазначені вище суперечності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На важливості використання тренінгів у професійній підготовці фахівців зосереджено увагу багатьох сучасних дослідників (Авдеєва І. М., Андрощук І. В., Артюшина М. В., Бутенко Н. Ю., Герасименко О. О., Гулевич О. Ю., Дичківська І. М., Заячківська Н. М., Ковальчук Г. О., Котенко Т. М., Кравченко І. М., Мельникова І. М., Новікова Л. М., П'ятакова Г. П., Скуратівська М.О., Черпак А. Є. та ін.). Зокрема питанню застосування тренінгу для розвитку професійної компетентності вчителя та його психологічної готовності в умовах безперервного підвищення кваліфікації присвячені роботи Кондрашова Л. В., Маркової А. К., Назарук Н. В., Стрельникова В. Ю. та ін. Формуванням готовності майбутніх учителів до професійної інноваційної діяльності займаються Гавриш І. В., Даниленко Л. І., Козлова О. Г., Макогон К. В., Хаустова О. В., Урський В. І. та ін.

Проте, не дивлячись на значну кількість наукових робіт, присвячених тренінговим технологіям в освітньому процесі, проблема розвитку професійних умінь викладача застосовувати інноваційні методи і форми навчання залишається відкритою.

Формулювання мети статті (постановка завдання). Метою статті є дослідити вплив тренінгових технологій на розвиток професійних умінь викладача застосовувати інноваційні методи і форми навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У попередніх працях, присвячених інноваційним технологіям навчання, ми неодноразово вказували на те, що для підвищення якості викладацької діяльності та професійної підготовки студентів